

Právo na soudní ochranu

Založí-li Nejvyšší soud své rozhodnutí o dovolání, které vyznívá pro určitého účastníka nepříznivě, na skutkovém stavu, který je rozdílný od skutkových zjištění nižších soudů, poruší právo takového účastníka na soudní ochranu (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod).

Nejvyšší soud poruší právo dovolatele na soudní ochranu (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod) tím, že v odůvodnění svého rozhodnutí neobjasní, jak posoudil jeho námitky v dovolání.

(Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. IV.ÚS 3415/20 ze dne 4.5.2021)

Ústavní soud rozhodl o ústavní stížnosti stěžovatelky České republiky - Státního pozemkového úřadu, sídlem P., zastoupené Mgr. F.K., Ph.D., advokátem, sídlem P., proti usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. září 2020 č. j. 28 Cdo 1670/2020-845, rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 17. prosince 2019 č. j. 19 Co 341/2019-816 a rozsudku Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou ze dne 31. července 2019 č. j. 12 C 196/2018-711, za účasti Nejvyššího soudu, Krajského soudu v Hradci Králové a Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou, jako účastníků řízení, a M.P., zastoupené JUDr. M.P., advokátem, sídlem P., jako vedlejší účastnice řízení, tak, že usnesením Nejvyššího soudu ze dne 8. září 2020 č. j. 28 Cdo 1670/2020-845 bylo porušeno stěžovatelčino právo na soudní ochranu zaručené v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. září 2020 č. j. 28 Cdo 1670/2020-845 se ruší, ve zbytku se ústavní stížnost odmítá.

Z odůvodnění

I. Skutkové okolnosti případu a obsah napadených rozhodnutí

1. Ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen "Ústava") a § 72 a násl. zákona č. [182/1993](#) Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o Ústavním soudu"), se stěžovatelka domáhá zrušení v záhlaví označených rozhodnutí s tvrzením, že jimi byly porušeny její základní práva a svobody zaručené v čl. 11 odst. 1 a čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina").

2. Z ústavní stížnosti a vyžádaného spisu Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou (dále jen "okresní soud") sp. zn. 12 C 196/2018 se podává, že okresní soud napadeným rozsudkem k žalobě vedlejší účastnice nahradil projev vůle stěžovatelky s převodem specifikovaných pozemků z jejího vlastnictví, jímž se uspokojuje nárok vedlejší účastnice na bezúplatný převod pozemků podle § 11a zákona č. [229/1991](#) Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o půdě"). Okresní soud zjistil, že předchůdkyně vedlejší účastnice uplatnila nárok na vydání odňatých pozemků v roce 1992 a o části nároku rozhodl Magistrát hlavního města Prahy rozhodnutími ze dne 30. 9. 1993 č. j. PÚ 9953/93 a ze dne 27. 10. 1993 č. j. PÚ 3515/92 a Ministerstvo zemědělství rozhodnutím ze dne 9. 3. 2005 č. j. PÚ 682/05. Z nesporných tvrzení účastníků vyplynulo, že rozhodnutí, od něž vedlejší účastnice odvozuje svůj nevypořádaný nárok, vydal Státní pozemkový úřad až dne 30. 10. 2017 pod č. j. PÚ 3515/92/1, a to v návaznosti na interní šetření, jímž zjistil, že o nároku uplatněném v roce 1992 nebylo rozhodnuto úplně, což uvedeným rozhodnutím napravil. Stěžovatelce tak lze připsat k tíži nečinnost v období od roku 2005 do roku 2017, čímž způsobila, že nárok vedlejší účastnice byl přiznán až po 12 letech od posledního rozhodnutí. Šlo o liknavost stěžovatelky takového rozsahu, že vedlejší účastnice se mohla

úspěšně domáhat vydání náhradních pozemků žalobou. Okresní soud shledal, že vedlejší účastníci označené pozemky byly způsobilé k vydání, a proto žalobě vyhověl.

3. Krajský soud v Hradci Králové (dále jen "krajský soud") ke stěžovatelčinu odvolání rozsudek okresního soudu potvrdil. Uvedl, že okresní soud správně zjistil skutkový stav a nepochybil ani při právním hodnocení, na odůvodnění okresního soudu plně odkázal. Dále připomněl závěry judikatury, podle níž při liknavém či svévolném postupu stěžovatelky při uspokojování nároku na převod náhradního pozemku se může oprávněná osoba domáhat žalobou vydání konkrétních pozemků, aniž by před tím byly zahrnuty do veřejné nabídky. Rozhodnutím ze dne 9. 3. 2005 č. j. PÚ 682/05 bylo deklarováno, že vedlejší účastnice není spoluvlastnicí dvou pozemků v katastrálním území Radotín, a restituční nárok byl stanoven ve výši 1 988,20 Kč. Až dne 30. 10. 2017 bylo pod č. j. PÚ 3515/92/1 rozhodnuto, že vedlejší účastnice není spoluvlastnicí dalších čtyř pozemků a restituční nárok činí 557 135,85 Kč. Vedlejší účastnice podle názoru krajského soudu neměla důvod vstupovat do veřejných nabídek, když její restituční nárok byl oceněn na 1 988,20 Kč (rozhodnutí č. j. PÚ 682/05), zatímco ve skutečnosti její nevypořádaný nárok činil 559 123,85 Kč, o čemž bylo rozhodnuto až v roce 2017, tj. po 25 letech od uplatnění restituční žádosti. Podle krajského soudu však nebyla podstatná skutečnost, kolika nabídek se vedlejší účastnice zúčastnila po 8. 11. 2017 (tehdy rozhodnutí č. j. PÚ 3515/92/1 nabylo právní moci). Podstatné bylo jen to, že až dne 8. 11. 2017 byla informována o správném ocenění jejího nároku, čímž byl nastolen stav, který jí umožnil účastnit se nabídek s řádně vyčísleným nárokem. Relevantní bylo i to, že se tak stalo po vydání zákona č. [185/2016 Sb.](#), jímž byla s účinností od 1. 7. 2018 přijata tzv. druhá restituční tečka, kterou se zákonodárce pokusil omezit uspokojení restitučních nároků jen na finanční náhradu, nikoli již převodem jiných pozemků. Vedlejší účastnice svou žalobou soudní řízení zahájila pouhé tři dny před tím, než měla tzv. druhá restituční tečka nastat. V postupu stěžovatelky krajský soud shledal liknavost, pro níž se mohla vedlejší účastnice domoci vydání konkrétních pozemků.

4. Ústavní stížností napadeným usnesením Nejvyšší soud odmítl stěžovatelčino dovolání, neboť je neshledal přípustným. Připomněl závěry své judikatury, podle níž lze za liknavý považovat takový přístup stěžovatelky (a jejího právního předchůdce Pozemkového fondu České republiky), jímž se bez ospravedlnitelného důvodu ztěžuje uspokojení nároku oprávněné osoby zásadně předpokládaným způsobem (tj. prostřednictvím veřejné nabídky pozemků). Takovým ztěžováním uspokojení nároku je i nesprávné určení ceny odňatých a nevydaných pozemků. Zdůraznil, že zjišťování a hodnocení rozhodujících skutečností o postupu oprávněné osoby a státu je otázkou skutkových zjištění, která nelze podrobit přezkumu dovolacím soudem. Hodnotící závěry krajského soudu o liknavém postupu stěžovatelky při uspokojování restitučního nároku nebyly nepřiměřené skutkovým zjištěním. Krajský soud totiž vyšel z toho, že restituční nárok byl uplatněn již v roce 1992, rozhodováno o něm bylo postupně a až v roce 2017 byl nárok přeceněn z částky 1988,20 Kč na částku 557 135,60 Kč. Liknavost stěžovatelky se tak podává nejen z mimořádně dlouhé doby, jež uplynula od uplatnění restitučního nároku, ale též z dlouhodobého bezdůvodného lpění na jeho nesprávném ocenění.

II. Argumentace stěžovatelky

5. Stěžovatelka namítá, že se Nejvyšší soud nevypořádal s její argumentací založenou na jeho rozsudku ze dne 26. 2. 2020 sp. zn. 28 Cdo 71/2020. V dovolání na základě tohoto rozsudku zdůraznila rozdíl mezi vrchnostenským působením státu při rozhodování o uplatněném restitučním nároku správním rozhodnutím vydaným ve správním řízení a mezi jeho následným soukromoprávním vystupováním při uspokojení restitučního nároku. Namítala, že při posuzování otázky, zda byla liknavá, nelze zohlednit délku správního řízení, které se vedlo o uplatněném restitučním nároku (tj. nelze zohlednit dobu do 8. 11. 2017, kdy bylo ve správním řízení o nároku pravomocně rozhodnuto), nýbrž jen dobu následující po skončení tohoto řízení. S danou argumentací se pak podle jejího názoru Nejvyšší soud v napadeném usnesení nevyrovnal.

6. Krajský soud podle stěžovatelky bez podkladu v provedeném dokazování nepřipustně pozměnil skutkový stav zjištěný okresním soudem. Na jednu stranu krajský soud výslovně označil skutkové závěry okresního soudu za správné, na druhou stranu ovšem jeho skutková zjištění deformoval, neboť se zmiňoval o nesprávné evidenci výše restitučního nároku, na základě čehož činil závěry o tom, že vedlejší účastnice 12 let trpěla tím, že měla svůj restituční nárok nesprávně oceněn. Nejvyšší soud pak podle stěžovatelky úvahám krajského soudu zřejmě neporozuměl, neboť ve svém usnesení zmiňoval přecenění nároku na 557 135,60 Kč a ve výčtu rozhodnutí vůbec nezmínil rozhodnutí ze dne 30. 10. 2017 č. j. PÚ 3515/92/1.

7. Stěžovatelka rovněž namítá, že krajský soud a Nejvyšší soud nevysvětlily, proč si případ vedlejší účastnice zaslouží jiné posouzení než případ jejího bratra, který odvozoval právo na vydání náhradního pozemku ze stejného správního rozhodnutí a jehož žaloba byla zamítnuta.

III. Vyjádření účastníků a vedlejší účastnice

8. Soudce zpravodaj podle § 42 odst. 4 zákona o Ústavním soudu zaslal ústavní stížnost k vyjádření účastníkům a vedlejší účastnici.

9. Nejvyšší soud ve svém vyjádření uvedl, že stěžovatelka zpochybňuje skutkové závěry okresního soudu a krajského soudu, přitom taková polemika s účinností od 1. 1. 2013 nepředstavuje způsobilý dovolací důvod a Nejvyšší soud byl při posuzování dovolání vázán skutkovými zjištěními nižších soudů. Podle svého přesvědčení se vypořádal se stěžovatelčinou argumentací. Povinnost soudu odůvodnit své rozhodnutí neznamena požadavek na podání podrobné odpovědi na každý uplatněný argument. Závěry vyjádřené v napadeném usnesení korespondují i s rozsudkem sp. zn. 28 Cdo 71/2020, na který v ústavní stížnosti poukazuje stěžovatelka. Daný rozsudek je založen na závěru, že ze samotné délky správního řízení o restitučním nároku oprávněné osoby nelze dovozovat liknavý postup státu s uspokojením tohoto nároku. V posuzované věci však v souladu se skutkovými zjištěními odvolacího soudu byla liknavost spatřována nejen v dlouhé době, která uplynula od uplatnění restitučního nároku, nýbrž též v dlouhodobém lpění na nesprávném ocenění nároku. Státní orgány bez zjevného důvodu po dlouhou dobu od uplatnění nároku (uplatněn v roce 1992) o jeho části nerozhodly, což napravily až v roce 2017. Za tohoto stavu Nejvyšší soud nespatřuje porušení základních práv či svobod stěžovatelky.

10. Krajský soud ve svém vyjádření připomenul, že vedlejší účastnice uplatnila restituční nárok v roce 1992. Státní orgány sice o některých pozemcích, jichž se nárok týkal, vydaly rozhodnutí v letech 1993 a 2005, o podstatné části nároku však rozhodly až v roce 2017 (rozhodnutí ze dne 30. 10. 2017 č. j. PÚ 3515/92/1). Až po 25 letech tak bylo s konečnou platností rozhodnuto, že vedlejší účastnice není vlastnící pozemků uvedených v rozhodnutí č. j. PÚ 3515/92/1, a o tom, že restituční nárok z tohoto rozhodnutí vyplývající činí 557 135,85 Kč. O restitučním nároku mělo být rozhodnuto bez zbytečného odkladu. Tím, že stát v letech 2005 až 2017 neprověřil, zda bylo o nároku vedlejší účastnice rozhodnuto v celém rozsahu, způsobil, že její restituční nárok mohl být uspokojen až po 12 letech od vydání předchozího rozhodnutí (tj. rozhodnutí ze dne 9. 3. 2005 č. j. PÚ 682/05), v čemž tkvěla liknavost při uspokojení nároku.

11. Okresní soud ve svém vyjádření zmínil, že v ústavní stížnosti je uplatněna především polemika se skutkovými zjištěními obecných soudů. Dále uvedl, že své rozhodnutí pečlivě, logicky a přesvědčivě odůvodnil, v jeho postupu proto nelze shledat porušení práva stěžovatelky na soudní ochranu.

12. Vedlejší účastnice je přesvědčena, že obecné soudy aplikovaly podústavní právo ústavně souladným způsobem a dostatečně vysvětlily důvody svých rozhodnutí. Domnívá se, že stěžovatelka se snaží Ústavním soudu vnutit roli další soudní instance, neboť ve své ústavní stížnosti polemizuje se skutkovými zjištěními obecných soudů a s výkladem podústavního práva. Je přesvědčena, že při

hodnocení, zda byl či nebyl stát liknavý při uspokojení restitučního nároku, je třeba posuzovat i jeho vystupování ve vrchnostenské roli, neboť i při vydání správních rozhodnutí je vázán zákonnými lhůtami. Nárok vedlejší účastnice byl v úplnosti oceněn až v roce 2017, do té doby po ní nebylo možno spravedlivě požadovat, aby se účastnila veřejných nabídek pozemků. Do roku 2017 byl její restituční nárok vyčíslen na 1 988 Kč a až v roce 2017 byla informována o ocenění na 557 135,85 Kč. Vedlejší účastnice nesouhlasí s námitkami stěžovatelky, že by krajský soud pozměňoval zjištěný skutkový stav.

13. Vyjádření účastníků a vedlejší účastnice zaslal Ústavní soud stěžovatelce, ostatním účastníkům i vedlejší účastnici na vědomí.

IV. Procesní předpoklady řízení o ústavní stížnosti proti usnesení Nejvyššího soudu

14. Ústavní soud se nejprve zabýval tou částí ústavní stížnosti, která směřuje proti usnesení Nejvyššího soudu. V tomto jejím rozsahu byly splněny procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem. Ústavní stížnost byla podána včas oprávněnou stěžovatelkou, která byla účastnicí řízení, v němž bylo vydáno napadené usnesení Nejvyššího soudu, proti němuž se nenabízí další zákonné procesní prostředky k ochraně práva (§ 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu).

V. Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti proti usnesení Nejvyššího soudu

15. Ústavní soud není součástí soustavy soudů, nýbrž je soudním orgánem ochrany ústavnosti (čl. 83 a čl. 91 odst. 1 Ústavy). Není povolán k instancnímu přezkumu rozhodnutí obecných soudů. Jeho pravomoc podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy je založena výlučně k přezkumu toho, zda v řízení nebo rozhodnutím v něm vydaným nebyla dotčena ústavně chráněná práva nebo svobody stěžovatele a zda řízení jako celek bylo řádně vedené.

V. A. Námitka, že Nejvyšší soud vycházel z jiného skutkového stavu, než který zjistily krajský soud a okresní soud

16. Nejvyšší soud v napadeném usnesení ke skutkovému základu zmínil, že restituční nárok vedlejší účastnice uplatnila v roce 1992, státní orgány o něm rozhodovaly postupně s tím, že až v roce 2017 byl restituční nárok přeceněn z částky 1988,20 Kč na částku 557 135,60 Kč. Liknavost státu při uspokojení restitučního nároku pak spatřoval nejen v dlouhé době, která uplynula od uplatnění restitučního nároku, ale též v dlouhodobém bezdůvodném lpění státu na jeho nesprávném ocenění.

17. Ústavní soud souhlasí s námitkou stěžovatelky, že Nejvyšší soud neporozuměl úvahám krajského soudu týkajících se skutkového stavu. Podle hodnocení Ústavního soudu krajský soud ani okresní soud neučinily skutkové zjištění, že by restituční nárok byl přeceněn z částky 1988,20 Kč na částku 557 135,60 Kč, jak uvádí Nejvyšší soud. Ani zmínka o dlouhodobém lpění na jeho nesprávném ocenění nereflektuje skutkový stav zjištěný nižšími soudy.

18. Ústavní soud konstatuje, že z rozsudků okresního soudu a krajského soudu lze dovodit následující závěr o skutkovém stavu: Právní předchůdkyně vedlejší účastnice v roce 1992 uplatnila nárok na vydání nemovitostí. Následovala správní rozhodnutí, která lze z časového hlediska rozdělit do tří skupin. Zaprvé, správními rozhodnutími z roku 1993 (č. j. PÚ 9953/93 a č. j. PÚ 3515/92) byly podle § 9 odst. 2 zákona o půdě schváleny dohody o vydání nemovitostí mezi předchůdkyní vedlejší účastnice a povinnými osobami. Peněžní výše restitučního nároku pojícího se s takto vydanými nemovitostmi se nestanovovala, protože se vydávaly přímo nemovitosti. Zadruhé, rozhodnutím ze dne 9. 3. 2005 č. j. PÚ 682/05 Ministerstvo zemědělství rozhodlo, že vedlejší účastnice a její bratr nejsou vlastníky částí dvou specifikovaných pozemků v katastrálním území Radotín. Tyto dva nevydané pozemky (resp. spoluvlastnické podíly stěžovatelky na nich) byly oceněny na 1 988,20 Kč

(po zaokrouhlení 1 988 Kč). Zatřetí, rozhodnutím ze dne 30. 10. 2017 č. j. PÚ 3515/92/1 Státní pozemkový úřad - Krajský pozemkový úřad pro Středočeský kraj a hlavní město Prahu rozhodl, že vedlejší účastnice a její bratr nejsou spoluvlastníky (každý s podílem 1/8) ještě dalších čtyř pozemků v katastrálním území Radotín. Rozhodnutí bylo vydáno k návrhu z roku 1992 poté, co správní orgán interním šetřením zjistil, že dosud nebylo rozhodnuto o celém předmětu tohoto návrhu. Spoluvlastnické podíly stěžovatelky na zmíněných čtyřech pozemcích byly oceněny na částku 557 135,65 Kč.

19. Krajský soud však neučinil skutkový závěr o přecenění nároku z částky 1988,20 Kč na částku 557 135,65 Kč, neučinil tak ani okresní soud. Krajský soud totiž ve svém rozsudku rozlišoval, že každá z částek 1988,20 Kč a 557 135,65 Kč se týká jiných pozemků (částka 1988,20 Kč dvou pozemků zmíněných v rozhodnutí č. j. PÚ 682/05, kdežto částka 557 135,65 Kč jiných čtyř pozemků zmíněných v rozhodnutí č. j. PÚ 3515/92/1). V návaznosti na rozhodnutí č. j. PÚ 3515/92/1 tak v roce 2017 nedošlo k přecenění pozemků z částky 1988,20 Kč na 557 135,65 Kč, nýbrž k tomu, že k ocenění jedné skupiny (dvou) pozemků (1988,20 Kč) přibylo ocenění jiné skupiny (čtyř) pozemků (557 135,65 Kč). Obě ocenění přitom existují vedle sebe, neboť se vztahují k jiným pozemkům, což z rozsudku krajského soudu vyplývá. O tom, že částka 557 135,65 Kč nemá nahrazovat částku 1988,20 Kč, ale že figurují vedle sebe, ostatně svědčí i to, že při stanovení celkové výše nároku krajský soud obě tyto částky sčítal s výsledkem 559 123,85 Kč. Závěr Nejvyššího soudu o přecenění z částky 1988,20 Kč na částku 557 135,65 Kč (resp. 557 135,60 Kč, jak uvádí Nejvyšší soud) jde tudíž mimo skutková zjištění nižších soudů.

20. K uvedenému lze zmínit, že okresní soud při jednání dne 14. 5. 2019 provedl důkaz mimo jiné přehledem výše nároků založeným na č. l. 92 jeho spisu, kde je v souvislosti s rozhodnutím č. j. PÚ 682/05 evidován nárok ve výši 1988,20 Kč (haléřově vyrovnán na 1988 Kč), který byl již uspokojen, a v souvislosti s rozhodnutím č. j. 3515/92/1 nárok ve výši 557 135,65 Kč, dosud neuspokojený. Jako nesporné (§ 120 odst. 3 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů) při tomto jednání stěžovatelka a vedlejší účastnice označily výši těchto nároků (1 988 Kč a 557 135,65 Kč) a skutečnost, že nárok ve výši 1 988 Kč byl již vypořádán, kdežto nárok ve výši 557 135,65 Kč vypořádán nebyl (viz protokol o jednání na č. l. 339 spisu okresního soudu).

21. Rovněž argumentaci Nejvyššího soudu o dlouhodobém lpění stěžovatelky na nesprávném ocenění restitučního nároku Ústavní soud nemůže akceptovat. Ocenění první skupiny pozemků (1988 Kč) a ocenění druhé skupiny pozemků (557 135,65 Kč) bylo mezi vedlejší účastnicí a stěžovatelkou nespornou skutečností. Ústavní soud shledal, že ve své judikatuře se Nejvyšší soud o dlouhodobém lpění na nesprávném ocenění restitučního nároku zmiňuje např. v situaci, kdy se po delší časový úsek stát a oprávněná osoba nedokázaly ujednotit v otázce, zda se má konkrétní nevydaný pozemek oceňovat nižší částkou jako pozemek zemědělský, na čemž zpravidla trvá stát, či vyšší částkou jako pozemek stavební (určený k výstavbě), na čemž naopak zpravidla trvá oprávněná osoba. Je-li v takovém případě náhled státu na ocenění chybný, pak jde o překážku, která brání oprávněné osobě v účasti ve veřejných nabídkách pozemků v rozsahu rozdílu mezi správným a nesprávným oceněním nevydaného pozemku, na základě čehož pak Nejvyšší soud pojednává o liknavosti s uspokojením nároku z důvodu dlouhodobého lpění na jeho nesprávném ocenění (k tomu srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 6. 2016 sp. zn. 28 Cdo 155/2016, ze dne 11. 12. 2019 sp. zn. 28 Cdo 3844/2019, ze dne 19. 2. 2020 sp. zn. 28 Cdo 100/2020). V posuzované věci však výše ocenění pozemků byla nespornou záležitostí. Ze skutkových zjištění okresního soudu ani krajského soudu se nikde nepodává, že by spoluvlastnický podíl stěžovatelky na čtyřech nevydaných pozemcích, jichž se týká rozhodnutí ze dne 30. 10. 2017 č. j. PÚ 3515/92/1, byl někdy oceněn na jinou částku než právě na 557 135,65 Kč.

22. Nejvyšší soud ve své judikatuře zdůrazňuje, že je při posuzování dovolání vázán skutkovými zjištěními nižších soudů (srov. např. usnesení ze dne 29. 10. 2019 sp. zn. 22 Cdo 3411/2019 a ze dne

28. 1. 2020 sp. zn. 33 Cdo 4316/19), což zmínil i v napadeném usnesení. Dodat lze, že při splnění všech náležitostí dovolání je možné Nejvyššímu soudu předložit otázku procesního práva, zda soudy při zjišťování skutkového stavu respektovaly příslušná procesní pravidla a zásady [stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 28. 11. 2017 sp. zn. Pl.ÚS-st. 45/16 (ST 45/87 SbNU 905; 460/2017 Sb.), bod 55.]. Shledá-li pak Nejvyšší soud, že se odvolací soud dopustil při zjišťování skutkového stavu porušení procesních předpisů, nenahrazuje jeho skutková zjištění vlastními skutkovými zjištěními, nýbrž ruší rozhodnutí o odvolání (a případně rozhodnutí soudu prvního stupně), čímž nižším soudům umožní vytknutá procesní pochybení napravit a dospět případně k odlišným skutkovým zjištěním. V posuzované věci však Nejvyšší soud žádné porušení procesních předpisů při zjišťování skutkového stavu neuvedl a ve svém usnesení vycházel ze skutkového stavu, který byl odlišný od stavu zjištěného nižšími soudy. Nejvyšší soud závěr o liknavosti s uspokojením restitučního nároku založil na skutkových zjištěních (přecenění nároku z částky 1988,20 Kč na částku 557 135,65 Kč, lpění na nesprávné výši nároku), které nižší soudy nečinily, čímž porušil stěžovatelčino právo na soudní ochranu (čl. 36 odst. 1 Listiny), neboť Nejvyššímu soudu nepřísluší v dovolacím řízení utvářet vlastní skutková zjištění odchylná od skutkových zjištění nižších soudů.

23. Ústavní soud připouští, že rozsudek krajského soudu trpí řadou nepřesností, které se týkají i skutkového popisu. Za nepřesné považuje Ústavní soud zmínky krajského soudu o tom, že by správními rozhodnutími ze dne 9. 3. 2005 č. j. PÚ 682/05 a ze dne 30. 10. 2017 č. j. PÚ 3515/92/1 měl být restituční nárok vedlejší účastnice oceňován či vyčíslován (krajský soud ve svém rozsudku zmiňoval, že "rozhodnutím SPÚ ze dne 30. 10. 2017 byl řádně vyčíslen nárok žalobkyně", že "její restituční nárok byl oceněn částkou 1988 Kč (viz PÚ 682/05)" a že "až 8. 11. 2017 (tehdy rozhodnutí SPÚ nabylo právní moci) byla žalobkyně žalovaným informována o správném ocenění jejího nároku". Jde o nepřesnosti na úrovni excesu při utváření skutkových zjištění, neboť k závěru, že by danými správními rozhodnutími byl restituční nárok či pozemky oceněny nelze dospět žádnou korektní metodou uvažování a ani krajský soud blíže neobjasnil, jak k danému závěru došel. Ve správních rozhodnutích č. j. PÚ 682/05 a č. j. PÚ 3515/92/1 není žádná zmínka o tom, že by pozemky, jichž se týkají výroky těchto rozhodnutí, byly pro účely daných rozhodnutí oceňovány, není zde ani žádný údaj, na jakou částku by měly být oceněny. Ve výrocích těchto správních rozhodnutí se toliko uvádí, že vedlejší účastnice a její bratr nejsou vlastníky specifikovaných pozemků (srov. § 9 odst. 4 zákona o půdě), v jejich odůvodnění se rozebírá překážka pro vydání podle § 11 odst. 1 zákona o půdě. Dále se v jejich odůvodněních stručně zmiňuje, že za nevydané pozemky má vedlejší účastnice a její bratr nárok na převod náhradního pozemku nebo na finanční náhradu, aniž by zde však bylo cokoli uvedeno ke konkrétní výši finanční náhrady. Protože v rozhodnutích č. j. PÚ 682/05 a č. j. PÚ 3515/92/1 není žádná informace o tom, na jakou částku byly pozemky zmíněné ve výrocích těchto rozhodnutí oceněny, nelze žádným logicky korektním způsobem dovozovat, že by těmito rozhodnutími byl nárok finančně vyčíslen (pozemky oceněny). Výší ocenění nevydaných pozemků se však okresní soud ani krajský soud nemusely hlouběji zabývat, neboť šlo mezi vedlejší účastnicí a stěžovatelkou o nespornou skutečnost (viz bod 20.). Protože výše ocenění pozemků byla nesporná, nebylo třeba, aby se okresní soud či krajský soud zabývaly otázkou, kdy a na základě čeho došlo k jejich ocenění. Liknavost s uspokojením nároku vedlejší účastnice neodvozovala z toho, že by samotné ocenění pozemků, jichž se týká rozhodnutí 30. 10. 2017 č. j. PÚ 3515/92/1 zabralo dlouhou dobu. Ani z tohoto pohledu se tak okresní soud ani krajský soud nemusely zabývat tím, kdy a na základě jakého podkladu došlo k ocenění pozemků. Liknavost vedlejší účastnice spatřovala v tom, že dané správní rozhodnutí bylo vydáno až 25 let od podání návrhu. Je sice možno zmínit, že okresní soud provedl důkaz objednávkou ze dne 8. 12. 2017, kterou stěžovatelka u znalce po vydání rozhodnutí č. j. PÚ 3515/92/1 vyžádala ocenění tří ze čtyř pozemků, jichž se dané rozhodnutí týkalo (č. l. 106 spisu okresního soudu), a následným znaleckým posudkem ze dne 20. 12. 2017, jímž byly tyto tři pozemky oceněny (č. l. 103 spisu okresního soudu). K otázce, kdy a na základě jakého podkladu došlo k ocenění pozemků, však okresní soud nečinil žádný skutkový závěr. Vyjma zjevně neudržitelné zmínky, že pozemky měly být oceněny výše zmíněnými správními rozhodnutími, ani

krajský soud neučinil skutkové zjištění, kdy a na základě jakého podkladu byly pozemky oceněny.

24. Popsané nepřesnosti se však netýkají skutečnosti, že každé z ocenění 1 988,20 Kč a 557 135,65 Kč se týká jiných pozemků, že tedy nedošlo k přecenění nároku z 1 988,20 Kč na 557 135,65 Kč, a že nebylo zjištěno, že by spoluvlastnický podíl stěžovatelky na čtyřech nevydaných pozemcích, jichž se týká rozhodnutí ze dne 30. 10. 2017 č. j. PÚ 3515/92/1, byl někdy oceněn na jinou částku než na 557 135,65 Kč. Dané nepřesnosti tak nemají vztah k tomu, co Nejvyšší soud odchylně od nižších soudů označil za skutkový stav, který pak právně hodnotil. Dále tyto nepřesnosti nepřekáží tomu, že z rozsudku krajského soudu je patrný závěr, že vedlejší účastnice neměla až do vydání (právní moci) rozhodnutí ze dne 30. 10. 2017 č. j. PÚ 3515/92/1 důvod vstupovat do veřejných nabídek. Z jeho rozsudku tak plyne, že liknavost stěžovatelky s uspokojením nároku se odvíjí od dlouhé doby 25 let, která uplynula od podání návrhu na vydání pozemků v roce 1992 do vydání zmíněného rozhodnutí, jímž bylo o poslední části předmětu tohoto návrhu rozhodnuto. Krajský soud ostatně v bodě 7. napadeného rozsudku výslovně označil za správné právní posouzení okresního soudu. Okresní soud přitom zmínil, že se neztotožňuje s argumentací stěžovatelky, že liknavost při uspokojení restitučního nároku má být posuzována toliko v období po 30. 10. 2017, a její liknavost spatřoval v tom, že po 12 let (od vydání rozhodnutí ze dne 9. 3. 2005 č. j. PÚ 682/05) správní orgány nezjistily, že rozhodnutím z roku 2005 nebylo o návrhu z roku 1992 rozhodnuto v celém rozsahu, což napravily až v roce 2017. Jádrem sporu mezi stěžovatelkou a vedlejší účastnicí byla otázka, zda délka řízení (25 let od roku 1992 do roku 2017) završeného rozhodnutím č. j. PÚ 3515/92/1 může či nemůže být podkladem pro posouzení liknavosti s uspokojením restitučního nároku. Stěžovatelka setrvale tvrdila, že jím být nemůže, což namítala i v odvolání. Za tohoto stavu nelze odůvodnění krajského soudu vnímat jinak, než že krajský soud se s danou odvolací námitkou neztotožnil a nespatořoval překážku pro to, aby liknavost s uspokojením nároku byla spojena i s dobou před vydáním či právní mocí rozhodnutí ze dne 30. 10. 2017 č. j. PÚ 3515/92/1. Výslovně pak za nepodstatné krajský soud označil to, kolika veřejných nabídek se vedlejší účastnice zúčastnila po právní moci rozhodnutí č. j. PÚ 3515/92/1.

V. B. Námitka, že se Nejvyšší soud nevypořádal se stěžovatelčinou argumentací k posuzování liknavosti při uspokojení restitučního nároku

25. Stěžovatelka namítá, že Nejvyšší soud se nevyjádřil k její námitce v dovolání, podle níž délku trvání správního řízení vedeného o nároku na vydání odňatých pozemků (tj. délku řízení zakončeného rozhodnutím ze dne 30. 10. 2017 č. j. PÚ 3515/92/1) nelze užít jako argument pro závěr o liknavosti stěžovatelky.

26. Jde o důvodnou námitku, neboť vypořádání této otázky v napadeném usnesení Nejvyššího soudu absentuje. Stěžovatelka přitom podala dovolání se všemi zákonem vyžadovanými náležitostmi. V dovolání vznesla právní otázku, zda jako jediné kritérium pro posouzení liknavosti a svévole může být brána výlučně délka správního řízení vedeného o návrhu na vydání nemovitosti. V dovolání tvrdila, že krajský soud tuto otázku posoudil v rozporu se závěry rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 28 Cdo 71/2020. V řízení o dovolání namítala, že podle daného rozsudku se má rozlišovat, že v průběhu správního řízení vedeného o návrhu na vydání odňatých pozemků stát vystupuje v postavení správního orgánu rozhodujícího podle správního řádu, a nikoli v postavení subjektu povinného k uspokojení nároku na převod náhradního pozemku. Zdůrazňovala, že až po právní moci takového správního rozhodnutí vystupuje stát v procesu převodu náhradních pozemků v soukromoprávním vztahu s oprávněnou osobou a až v této jeho roli lze zkoumat liknavost při uspokojení restitučního nároku. V dovolání zdůrazňovala tuto část rozsudku sp. zn. 28 Cdo 71/2020: "Vznikl-li žalobcům nárok na bezúplatný převod náhradního pozemku (náhradních pozemků) na základě rozhodnutí Státního pozemkového úřadu [...] vydaného ve správním řízení [...], jímž jim nárokováné pozemky nebyly pro zákonnou překážku uvedenu v § 11 odst. 1 zákona o půdě vydány, pak v souladu s ustálenou rozhodovací praxí dovolacího soudu jest mezi účastníky spornou otázkou, zda žalovaná

postupovala při uspokojování restitučního nároku žalobců liknavě či nikoliv, posuzovat zejména za dobu od vzniku nároku žalobců na bezúplatný převod náhradního pozemku (náhradních pozemků), tj. od právní moci rozhodnutí pozemkového úřadu [...]. Teprve od tohoto data se žalobci mohli přihlásit do veřejné nabídky pozemků (§ 11a zákona o půdě)."

27. Protože z napadeného usnesení Nejvyššího soudu nelze seznat, jak dovolací soud nahlížel na položenou otázku liknavosti a délky správního řízení, ani jak ve spojení s ní vyhodnotil přípustnost dovolání, porušil Nejvyšší soud právo stěžovatelky na soudní ochranu (čl. 36 odst. 1 Listiny).

28. Z usnesení Nejvyššího soudu dále není patrné posouzení stěžovatelčiny argumentace proti závěrům krajského soudu, který závěr o liknavosti státu s uspokojením restitučního nároku opřel též o úvahy o tzv. restituční tečce. Ani zde Nejvyšší soud neuvedl, jak na danou argumentaci nahlíží, včetně hodnocení přípustnosti dovolání k ní. I tato okolnost zakládá porušení stěžovatelčina práva na soudní ochranu (čl. 36 odst. 1 Listiny).

29. Nejvyšší soud a vedlejší účastnice ve svých vyjádřeních poukazovaly na judikaturu, podle níž není porušením práva na soudní ochranu, nepodá-li soud podrobnou odpověď na každý argument [např. náleze ze dne 5. 1. 2005 sp. zn. IV. ÚS 201/04 (N 3/36 SbNU 19), náleze ze dne 29. 1. 2007 sp. zn. IV. ÚS 787/06 (N 16/44 SbNU 201), bod 41]. Tato judikatura je pro posuzovanou věc nepřiléhavá, neboť Nejvyšší soud neposkytl odpověď na argumentaci, která tvořila samotné jádro sporu.

30. Nedůvodně ovšem stěžovatelka Nejvyššímu soudu vytýká, že nevysvětlil, proč si případ vedlejší účastnice zaslouží jiné posouzení než případ jejího bratra, který odvozoval právo na vydání náhradního pozemku ze stejného správního rozhodnutí. Žalobu bratra vedlejší účastnice podle tvrzení stěžovatelky okresní soud a Okresní soud Praha-východ zamítly. Danou argumentaci stěžovatelka v dovolání neuplatnila. Není žádným pochybením Nejvyššího soudu, že na neuplatněnou argumentaci nereagoval.

VI. Procesní předpoklady řízení o ústavní stížnosti proti rozsudkům krajského soudu a okresního soudu

31. Výše popsaná pochybení Nejvyššího soudu založila důvod pro zrušení jeho usnesení. Nejvyšší soud dosud neposoudil stěžovatelčinu argumentaci k liknavosti při uspokojování restitučního nároku, čemuž se po kasaci jeho usnesení Ústavním soudem bude věnovat v dalším řízení, kam se mu věc vrací. Protože doposud nebylo dovolání plně posouzeno, což bude Nejvyšší soud ještě napravovat, je v souladu se zásadou subsidiarity (jejímž výrazem je § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu) ústavní stížnost nepřípustná v části, v níž směřuje proti rozsudkům krajského soudu a okresního soudu [viz shodně náleze ze dne 15. 3. 2017 sp. zn. II. ÚS 1966/16 (N 45/84 SbNU 527), bod 37.; náleze ze dne 20. 2. 2018 sp. zn. II. ÚS 1226/17 (N 28/88 SbNU 411), bod 29.].

VII. Závěr

32. Ústavní soud dospěl k závěru, že Nejvyšší soud porušil stěžovatelčino právo na soudní ochranu (čl. 36 odst. 1 Listiny) tím, že při posuzování dovolání vycházel ze skutkového stavu odlišného od toho, který zjistily nižší soudy (body 16. až 22.), a tím, že se nevypořádal s argumentací v dovolání uplatněnou k otázce liknavosti státu s uspokojením restitučního nároku (body 25. až 29.). Ústavní stížnost je tedy v části, v níž směřuje proti usnesení Nejvyššího soudu, důvodná, a proto rozhodnutí Nejvyššího soudu Ústavní soud zrušil podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu. V důsledku toho se věc vrací Nejvyššímu soudu k dalšímu řízení, v němž bude Nejvyšší soud vycházet ze skutkových zjištění nižších soudů, jak byla z jejich rozhodnutí shrnuta Ústavním soudem (zejména v bodech 18. až 21.). Dále se zde Nejvyšší soud vypořádá s argumentací k otázce liknavosti, jíž stěžovatelka uplatnila v dovolání. Ústavní soud svým nálezem v žádném ohledu nepředjímá, jak má

tuto argumentaci Nejvyšší soud vypořádat, a to ani z hlediska přípustnosti dovolání ani jeho důvodnosti.

33. V části, v níž ústavní stížnost směřuje proti rozsudkům krajského soudu a okresního soudu, byla pro nepřipustnost odmítnuta podle § 43 odst. 1 písm. e) ve spojení s § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu (bod 31.).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)
- [Důkazní břemeno](#)
- [Dokazování, neúčinnost právního jednání](#)
- [Katastr nemovitostí](#)
- [Náhrada za ztrátu na výděлку \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ochrana spotřebitele \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovněprávní vztah \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Společný nájem bytu manžely \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Určení otcovství \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Jméno v obchodní firmě právnické osoby](#)